

เศรษฐศาสตร์อธิบายอาชญากรรม

วรากรณ์ สามโกเศศ

สุกฤษฎีกาพัฒนาราชบัณฑิตยสถาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กวามรุนแรงของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นสิ่งที่สามารถพยากรณ์ได้ด้วยหลักเศรษฐศาสตร์ เช่นเดียวกับที่เศรษฐศาสตร์ช่วยอธิบายพฤติกรรมของการกระทำผิดกฎหมายอื่นๆ ซึ่งความเข้าใจทั้งสองเรื่องนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหายาอาชญากรรม ทั้งในด้านป้องกันและปราบปราม

ในเรื่องความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมยาเสพติด นักเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ที่พยายามประยุกต์ความรู้เศรษฐศาสตร์เพื่อช่วยแก้ไขปัญหารอบตัวบอกว่าความรุนแรงดังกล่าวนี้เป็นผลพวงจากการมีสิทธิความเป็นเจ้าของที่ไม่มั่นคง (INSECURE PROPERTY RIGHTS) กล่าวคือ ผู้ค้ายาเสพติดมีเงินและทรัพย์สินมากแต่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากตำรวจหรือภาครัฐได้ยามเมื่อถูกแย่งชิงเหมือนพวกที่มีสิทธิความเป็นเจ้าของมั่นคงที่มีเงินทองมาจากการทำมาหากินธรรมดา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้ "วิธีการ" ของตนเอง ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความรุนแรงในธุรกิจค้ายาเสพติด

การตัดคอศพโชนทิ้งพร้อมกับหันชิ้นส่วนอื่นๆ ใส่กระเป๋าสตางค์และมือเหยื่อและชิงทั้งหั่นศพเป็นท่อนและทิ้งไปทั่ว ฯลฯ คือผลพวงของการป้องกัน รักษา หรือแย่งชิงทรัพย์สินด้วยวิธีการของเขาเอง เพราะไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากตำรวจหรือจากภาครัฐได้เพื่อมาบังคับสิทธิความเป็นเจ้าของทรัพย์สินของตนเอง ถ้าแม้ว่าเขามีความมั่นคงในสิทธิความเป็นเจ้าของแล้ว วิธีการสันติเฉกเช่นคนปกติ เช่น แข็งความตำรวจฟ้องร้องผู้ความเป็นปกติในศาล ฯลฯ ก็เกิดขึ้นแทน

เมื่อวิเคราะห์ลึกลงไปเกี่ยวกับสังคมไทยก็จะเห็นว่า ผู้ร้ายจากการประกอบอาชญากรรมมักมีมือปืนเป็นทีมงานของตนเอง ก็เพื่อบังคับสิทธิความเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ไม่มั่นคงดังกล่าวของตนเองนั่นเอง และการที่เขาวิ่งเข้าหาผู้มีอิทธิพลก็เพื่อทำให้เขาสามารถมีความมั่นคงในสิทธิความเป็นเจ้าของที่โยกเขกนั้นมากขึ้น เนื่องจากการการันตารัฐที่คิดจะมาช่วงชิงทรัพย์สินจากเขาหรือทำลายความปรารถนาของผู้ที่คิดจะมีกิจ

กรรมทางเศรษฐกิจ (ที่ผิดกฎหมาย) แข่งกับเขา ซึ่งบางครั้งหากผลประโยชน์นั้นหอมหวานมาก ผู้มีอิทธิพลนั้นเองก็อาจบีบบังคับร่วมแบ่งบ้างและถ้าหากเขาเข้าใจเศรษฐศาสตร์ดี ก็อาจให้มาร่วม "สังฆกรรม" ด้วยซึ่งจะปล่อยให้ผู้มีอิทธิพลกลายเป็นผู้มีหน้าที่ป้องกันสิทธิความเป็นเจ้าของอันไม่มั่นคงนั้นไปด้วยโดยปริยาย

การเกิดขึ้นของธุรกิจรับจ้างคุ้มครองจึงเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ไม่ยากด้วยคำอธิบายของเศรษฐศาสตร์ดังกล่าว เช่นเดียวกับการแผ่ขยายของการมีมือปืนไว้เป็นเครื่องมือ ซึ่งในบางกรณีเมื่อมือปืนของตนเองเหล่านี้ไม่สามารถใช้งานได้ในกรณีบังคับสิทธิ เพราะต้องการปิดบังผู้สั่งการหรือการมีมือปืนต้องสิ้นเปลืองเงินทองและให้ภาพที่ไม่ดี การว่าจ้างผู้กระทำการแทนจึงเป็นทางออก และนี่คือ

คำอธิบายของการเกิดขึ้นของธุรกิจรับจ้างฆ่าคนทางหนี (ไม่สามารถฟ้องร้องหนีการพ้น หนียาเสพติดในศาลได้) ขู่ขี้ขี้ บังคับ ฯลฯ ซึ่งบางครั้งลามไปถึงกรณีสิทธิความเป็นเจ้าของมั่นคงด้วย

ความไม่มั่นคงในสิทธิความเป็นเจ้าของทรัพย์สินเช่นว่านี้ มักเป็นตัวนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมในลักษณะอื่นๆ การไม่สามารถแจ้งความฟ้องร้องบังคับสิทธิในศาล ไม่สามารถพึ่งพาสื่อ ไม่อาจขอความช่วยเหลือตามสิทธิในรัฐธรรมนูญ ฯลฯ ล้วนเป็นตัวดึงดูดใจให้คนอื่น ๆ เข้ามาแย่งชิงทรัพย์สินเพราะรู้ว่าหนทางเหล่านี้ถูกปิด ดังนั้น การฉ้อฉล หักหลัง คดโกง ขโมยกันต่อ จึงเป็นเรื่องธรรมดาของวงการนี้ ซึ่งนำไปสู่ความรุนแรงต่อไปอย่างยากที่จะจบลงได้

นักจิตวิทยาทางสังคมอาจบอกว่าคนที่มิรสนิยม แนวคิด ค่านิยมแบบเดียวกันมักดึงดูดซึ่งกันและกัน นักเศรษฐศาสตร์อาจบอกว่าอาชญากรรมก็คืออาชีพประเภทหนึ่ง(ที่บังเอิญน่ารังเกียจ) ที่คนกลุ่มหนึ่งเลือกซึ่งก็จำเป็นต้องมีทักษะและความ

ชอบอยู่ด้วยเป็นธรรมดาเมื่อเอาความคิดของทั้งสอง "นัก" มารวมกันก็จะทำให้เข้าใจในเรื่องการเกิด ดำรงอยู่และการแผ่ขยายของอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี

ในประเด็นการอธิบายพฤติกรรมของการกระทำผิดกฎหมายอื่นๆ โดยเศรษฐศาสตร์นั้นนักเศรษฐศาสตร์มีสมมติฐานในพื้นฐานว่าอาชญากรรมเป็นคณัมเหตุมีผล ต้องการผลตอบแทนจากอาชีพนี้สูงโดยมี "ต้นทุน" ที่ต่ำ เช่นเดียวกับคนในอาชีพอื่นๆ

ถ้าต้องการให้คนเหล่านี้เปลี่ยนอาชีพซึ่งหมายถึงการลดอาชญากรรม หรือเพื่อไม่ให้เราเองเป็นเหยื่อก็ต้องพยายามทำให้ "ต้นทุน" ในอาชีพนี้สูงจนเปลี่ยนใจ หรือ "ต้นทุน" ที่จะเล่นงานเราสูงจนไม่เลือกเรา ซึ่ง "ต้นทุน" ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเงิน หากหมายถึงการถูกจับติดคุก บาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการประกอบอาชญากรรม มีความยุ่งยากลำบากทั้งกายและใจตามมาหลังจากการกระทำ

ยกตัวอย่างเช่นการจับหรือวิ่งราว ตำรวจผู้เชี่ยวชาญเรื่องนี้จะบอกได้ว่า โจรมักชอบที่จะเลือกคนมีเฟอร์นิเจอร์รับร่าง กายที่อ่อนแอ ไม่ว่าจะเป็นคนชรา หรือคนที่ดูที่ท่าว่าจะไม่สู้ดีติดต่อสู้มากมาย เพราะคาดว่า "ต้นทุน" ต่ำ กล่าวคือมีโอกาสถูกจับติดคุกถูกเหยื่อทำร้ายครอบหรือเหยื่อขัดขืนไว้วายจนเกิดเป็นปัญหาทำให้ตนเองถูกรุมเหยียบ หรือมีคนเข้ามาช่วยจับกุมค่า

นักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่า ในกฎที่ว่า "มนุษย์ตอบสนองต่อแรงจูงใจ" เสมอ ดังนั้น ถ้าสามารถทำให้อาชีพนี้ปล้นมี "ต้นทุน" สูงขึ้นมาๆ การประกอบอาชญากรรมในลักษณะนี้ก็จะลดลงไป เพราะผลตอบแทนที่ได้จะไม่คุ้มกับ "ต้นทุน"

การทำให้ "ต้นทุน" สูงในเบื้องต้นของสังคมก็คือการมีประสิทธิภาพของตำรวจที่สามารถจับกุม

ได้ทุกกรณีและถูกลงโทษ หรือถ้าจะดูเค็ดป่า-
เดือนกันหน้อยก็ถือกรณีประชาชนร่วมมือด้วย
กันเป็นอย่างดีในการจับนักจี้และวิ่งราว และอาจ
ทำให้โจรเงินเนื้อเจ็บตัวแถมด้วยก็จะช่วยให้ “คั่น
ทุน” นั้นสูงขึ้นอีก

สำหรับอาชญากรรมอีกประเภทหนึ่งคือการจี้
แ่งตัดช่องย่องเบา นั้น การป้องกันก็สามารถทำ
ได้ในลักษณะเดียวกันคือทำให้ “คั่นทุน” สูง ใน
เบื้องต้นต้องเข้าใจว่าเหยื่อทั้งหลายจะไม่สามารถ
เอาชนะโจรนักจี้แ่งได้เลย เพราะมีจำนวนมาก
มายและต้องหาโอกาสอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้น
ยังมีเทคโนโลยีและทักษะที่ทันโลกอีกด้วย ใน
กรณีที่เป็นของมีมูลค่าสูงก็อาจมีการลงทุนจำนวน
มากด้วย

การสร้างสิ่งป้องกันไม่ว่าแข็งแรงแค่ไหน ประ
ศุเหล็กใหญ่หนา ล็อกสมัยใหม่ เซฟหนาเพียงใด
รดอกด้วยกุญแจชั้นดีเพียงไร ถ้าโจรมีเวลา มี
ทุน มีทักษะ มีเทคโนโลยีแล้วจะชนะเสมอ ดั่ง
นั้น การป้องกันอาชญากรรมในเรื่องนี้จึงไม่ใช่
การสร้างประศุเหล็กราคาแพง หรือติดตั้งสัญญาณ
กันขโมยราคาสุดแพง หากแต่มีการป้องกันใน
ลักษณะที่ทำให้โจรต้องใช้เวลานานกว่าที่จะเอา
ชนะเราได้ หรือคิดว่าใช้เวลานานกว่าจะเอาชนะ
เราได้จนเกิดความท้อใจและเปลี่ยนใจในที่สุดมาก
กว่า

*มีวิธีการถูกวิธีหนึ่งที่อาจยับยั้งโจรได้โดย
การสร้าง “คั่นทุน” ในใจโจร กล่าวคือเป็นวิธี
คิดไม่ซับซ้อน ที่ลวงให้โจรคิดว่าภาระกระทำของ
เขาจะประสบกับ “คั่นทุน” สูงเป็นพิเศษ*

การคิดป้ายหน้าบ้านว่าหมาดุ คิดชื่อคนขาย
ตำรวจนายพลทหารหน้าบ้าน การไปคุยในร้าน
กาแฟปากซอยว่า ยิงปืนแม่น คิดป้ายว่ารั้วมีกระ
แสไฟฟ้าแรงสูงหน้าห้องในบ้านที่มีของมีค่าคิด
ป้ายทำนองเตือนคนในบ้านว่ามีสารเคมีเป็นพิษ
คิดป้ายระนูว่ามีระบบป้องกันขโมย มีเสียงเทป
หมาเห่าออกจากบ้านเป็นระยะๆ มีสติ๊กเกอร์หน้า
รถที่แสดงถึงการใกล้ชิดอำนาจรัฐ ในกรณีหมวกค่า
รวจหรือเสื้อขี้ดหรือสติ๊กเกอร์กองปราบฯ หรือแม้
แต่มีป้ายระนูว่าบ้านนี้ผีสิง ฯลฯ ก็คือกรรมวิธี
สร้าง “คั่นทุน” สูง ให้เกิดขึ้นในใจโจรให้คิด
เปลี่ยนใจด้วยกันทั้งสิ้น

โจรไม่ว่านักจี้ปล้น วิ่งราว หรือจี้แ่งตัด
ช่องย่องเบาล้วนมีเหตุผลและตอบรับต่อแรงจูง
ใจด้วยกันทั้งสิ้น ความไม่มั่นคงของสิทธิความ
เป็นเจ้าของอธิบายการแผ่ขยายของการเป็น
เจ้าพ่อเมื่อทรัพย์สินจากการผิดกฎหมายขยาย
ใหญ่ขึ้น และ “คั่นทุน” ในการประกอบ
อาชญากรรมอธิบายว่าเหตุใดเด็กที่ถูกจับโดย
รถตู้จึงมักเป็นลูกของคนยากจนหรือคนห่าง
ไกลอำนาจรัฐมากกว่าจะเป็นลูกของคนมีเงินมี
อิทธิพลเสมอ